

MAGYARÁG

1939. August 30

MHL. No. 241

1 lei

Tulajdonos és felelős kiadó:
ÖZV. PÁSZTOR EDÉNE

Alapította: **PÁSZTOR EDE**

Felolvasó szerkesztő:
Dr. ZOLTÁN JENŐ

Bejegyeztve: Tribunalul Bihor Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul Viteazul 4.

DALADIER ÉS HITLER drámai levélváltása

A francia kormányfő közvetlen német-lengyel tárgyalásokat ajánlott, amit a Führer nem fogadott el

(London.) A Reuter iroda hétfői jelentése szerint az angol fővárosban az a felfogás alakult ki, hogy a nemzetközi politikában a helyzet nem módosult. A Press Association szerint sem súlyosbodás, sem javulás addig nem várható, amíg az angol kormány választ nem közlik Hitler kancellárral arra a jegyzékre, amelyet Henderson berlini nagykövet adott át kormányának. Az angol sajtótudósító megjegyzi, hogy az angol kormány inkább eszmésszerű formájában válaszol. A Press Association a továbbiak során kifejti, hogy amikor Henderson angol nagykövet

Hitlernél tett látogatást, a német birodalmi kancellár több mint 70 percen át fejtette ki nézetét. Eppen ez az a jegyzék, amelyet az angol kormány kézhez kapott terjedelmességére való tekintettel aprólékos át tanulmányozást igényel. E jegyzékben a német kancellár nemcsak a Lengyelországgal szemben fennálló követeléseit szögezi le, hanem kitér Németországnak más természetű európai törekvéseire is. Így a jegyzékre adott válasz nem csak a Hitler által felvetett kérdésekre történik, hanem az angol kormány ismételt szögezésére és kitér a vállalt kötelezettségeit és kitér az általános európai helyzetre.

ban következtetéseket von le, anélkül azonban, hogy a sajtóban ismertette volna ama levele tartalmát, amelyet Hitler kancellárnak küldött. A francia miniszterelnök levele a következőket tartalmazta:

Igen tisztelt

Birodalmi Kancellár Ur,

A berlini nagykövet tudomásomra hozta az Ön üzenetét, amelyben őszintén leszögezni, hogy békére és munkára vágyik. A béke sorsa az Ön kezében van, de nem kétkelhetek abban, hogy a béke biztosítása Franciaország érdeke is. Egyetlen francia sem tett többet nála, hanem az őszinte együttműködésért, nemcsak Európában, hanem az egész világon. Ha mindkét részről fennáll a béke vágya, úgy a mai napig nem történt semmi olyan, ami azt jelentené, hogy egyik vagy másik kénytelen lett volna nemzeti becsületét feláldozni. Magunkra vállaltuk a kezességet azért a kérdésért, hogy Lengyelország és Németország közvetlenül tárgyalják meg helyzetüket. Felfogásom szerint a Németország és Lengyelország közötti véleménykülönbség Danzig körül nem olyan, hogy azt nem bocsáthatnók megvitatás alá. Ugyanakkor teljes őszinteséggel és becsülettel nyíltsággal ki kell jelentem, hogy nincs semmi,

ami döntően befolyásolná Franciaországra Lengyelországgal szemben fennálló együttműködését. Nemcsak Lengyelország, Franciaország, Németország, hanem az egész világ örülne, ha a romboló háború kitörése előtt még egy utolsó kísérlet történe a nézeteltérések kiküszöbölésére. Ezt az utolsó kísérletet alá támaszthatná az Ön békeakarata, anélkül, hogy ezzel sértene nemzete becsületét. Ön tudja, ugyanúgy, mint én, hogy milyen megdöbbentő következményekkel járna a háború pusztítása. Ha a francia és a német vér ugyanúgy fog ömleni, mint huszonöt évvel ezelőtt, úgy ez a háború még hosszabb, még gyilkosabb lesz, mint volt huszonöt évvel ezelőtt s végül is ebben a harcban nem a két nép fog győzedelmeskedni, hanem a pusztulás és a barbárság.

Mussolini válasza a kanadai miniszterelnök bekezdésére

(Róma.) A Stefani iroda jelentése szerint mint ismeretes, a kanadai kormány miniszterelnöke üzenetet küldött Mussolini miniszterelnöknek a béke megmentése érdekében. Válaszában az olasz miniszterelnök kifejtette, hogy mindent el fog követni a világbéke megmentése érdekében, de ez a béke csak tartós és igazságos lehet.

Daladier és Hitler levélváltása

(Páris.) A Havas távirati iroda a következő jelentést adta ki: A francia kormány összefoglaló jelentést adott ki a legutóbbi napok eseményeiről. A jelentés kitér a következőkre: augusztus 25-én a német kormányfő magához hívta a francia nagykövetet, aki előtt Hitler leszögezte, hogy Németország nem tűrheti tovább a lengyel helyzetet és igen sajnálná ha német és francia vérnek kellene folynia azért, mert a kérdést nem sikerül megoldani... Daladier francia miniszterelnök Hitler üzenetére azonnal választ küldött, amelyben kifejtette, hogy Franciaország éppen úgy ragaszkodik a békéhez, mint Németország, ugyanakkor azonban szükségesnek tartja leszögezni, hogy a francia kormány kitart a kötelezett közei mellett. A francia miniszterelnök válaszában kidomborította, hogy egy francia ember nem tett nálánál többet a béke megmentése érdekében. Nincs Franciaországban egyetlen egy olyan érző ember sem, aki kívánná, hogy háború törjön ki, mielőtt még kísérlet történt

volna a veszély elhárítására. Eppen ezért Daladier kötelezi magát, hogy közvetít Lengyelország és Németország között közvetlen tárgyalások, illetve egy szabad tárgyaláson alapuló meg egyezést.

Augusztus 26-án Hitler kancellár újból fogadta a francia követet s Daladier miniszterelnök válaszára kijelentette, — hogy a francia miniszterelnök által felvetett javaslatokat nem fogadhatja el.

(Berlin.) A DNE német távirati iroda Hitler kancellár és Daladier francia miniszterelnök üzenet, illetve levélváltásával kapcsolatban a következőket közli: Daladier miniszterelnök legutóbbi nyilatkozatá-

Lemondott a japán kormány

(Tokió.) A Domei iroda jelentése szerint a Japán kormány lemondott. Hiranuma japán miniszterelnök megjelent a császárnál és benyújtotta kormánya nevében a lemondást. A császár a lemondást elfogadta. Politikai körökben az a vélemény alakult ki, hogy a lemondás ama új helyzet ésszerű következménye, amelyet világszerte okozott a német-ország szerződés megkötése. Számolnak azzal is, hogy Japán eddigi külpolitikáját lényegesen megváltoztatja. Ennek természetesen kihatása lesz a kínai helyzetre is. Belsőpolitikában az a változás következik be, hogy az új kormány erősebb nemzeti egységre kíván támaszkodni.

Máramarosmegyében

A villám agyonsújtott két fiúcskát**Anyja és két gyermeke a fa alá menekültek a vihar elől, így következett be a tragédia**

(Máramarosziget.) Felsőví-
só felett tegnap sűrű villám-
soktól kísért égi háború vonult
végig. A nagy vihar éppen a
mezőn érte utól Miculavciuc
Mihainét és 7 éves Mihai, va-

lamint 3 éves Toma nevű kis-
fiát. A nagy vihar elől az anya
és két gyermeke egy hatalmas
fa alá menekült. Az egyik villám
lecsapott a fába s halálra
sujtotta a két kis gyermeket,

amíg a szerencsétlen anyát rend-
kívül súlyos égési sebekkel az
ottani kórházba szállították be.
Életbenmaradásához kevés a
remény.

Sulyosbította a tábla a Stelescu gyilkosait dicsőítő volt vasgárdista büntetését

(Nagyvárad.) Crețiu Ioan
végzett joghallgató ellen az
ügyészségtől vádat emelt til-
tott egyenruha viselés és bün-
tett feldicsérése címén. A vád-
lott ugyanis 1936. augusztusá-
ban, Magyargyepes községben
zöld színű uniformisban jelent
meg a templomban, majd a

templom előtt dicsérte Steles-
cu gyilkosait. A törvényszék a
büntett feldicsérését nem látta
beigazoltnak, a tiltott egyenru-
ha viselése miatt egy hónapi
fogházra ítélte Crețiu, a bün-
tetés végrehajtását azonban fel-
függesztették. Az ítéletet ellen
Crețiu felebbezést jelentett be,

az ügyészség viszont az ítélet
felfüggesztése miatt felebbe-
zett. A tábla most elutasította
Crețiu felebbezését, az ügyész-
ség felebbezésének — viszont
helyt adott és mellőzte az íté-
let felfüggesztését.

Új joggyakorlat konverziós ügyekben

A konverziós törvény módot
nyújtott a hitelezőknek arra,
hogy ne fogadják el a törvény
által előírt redukción és fizetési
kedvezményeket. Az ilyen hi-
telezők adósa azután konver-
zió helyett 10 éves moratorium-
ot élveznek. Ezen adóssokat
arra is feljogosította a törvény,
hogy az újszra kamatnak te-
kintendő kamat fizetéseket be-
tudhassák tartozásukba, illetve
ilyen összegekkel per útján
csökkentethessék tartozásukat.
Éveken keresztül tartó jogi
vita után a Legfelsőbb Bíróm-
bányának most végleges álláspon-
tot foglalt el abban a kérdés-
ben, hogy milyen kamatokat
lehet betudni a tőketartozásba
és 1934—1939. számú határo-
zatában kimondotta, hogy a
törvényes keretek között léte-
sített megállapodásokon kikö-
tött kamatokat nem lehet re-
kalkulálni. A megállapodások
kamatok maximumát a Kamat
törvények 1931. április 2-ai
kezdetűleg 14 százalékban, ké-
sőbb pedig 11 százalékban ha-
tározták meg.

A határozat úgy a jogász,
mint az érdekelt bank és gar-
körökben nagy jelentőségűt
fogva feltűnést keltett, mert a
gyakorlatban ezáltal a rekalku-
lálható kamatok összege a mi-
nimálisra csökkent.

Az újabb döntés erősen le-
csökkentette az adóssok és a hi-
telező pénzüzetek között tar-
tozásuk összegszerűsége tekin-
tetében felmerült differenciá-

kat és miután az ebbe a kate-
góriába tartozó adóssok mora-
toriumi ideje néhány év mul-

va lejár, várni lehet, hogy az
adóssok békés uton fogják ke-
resni tartozásaik rendezését.

Vasárnap tartotta Nagyszalontán szervező ülését a Népközösség

A Romániai Magyar Népkö-
zösségnek Biharmegye járásai-
ban való szervezkedése Nagy-
szalontán kezdődött meg. —
Nagyszalontán a szervezésre
kiküldött bizottság már meg-
tette az előkészületeket és így
a tagozat alakuló gyűlését va-
sárnap délelőtt már meg is tar-
tották. A szervező gyűlés dél-

előtt 11 órakor volt a Redut
termében, ahol ez alkalommal
összegyűlt Nagyszalonta ma-
gyarsága, hogy az új kisebbsé-
gi életforma szerinti szerveze-
tét megalakítsa. A közgyűlésre
a biharmegyei központból Mar-
kovits Kálmán megyei tagozati
elnök, dr. Soós István orsz.
képviselő és Árvay Árpád fő-

Minden 16 éven felüli nagyváradi lakosnak személyazonossági igazolványt kell váltani**A rendőrség hirdetménye**

Nagyvárad városában való
szabad közlekedéshez minden
16 éven felüli, mindkét nem-
beli polgárok kötelesek a népe-
sedési hivatal által kiállított
fényképes igazolványt maguk-
kal hordani.

Ezen igazolvány kiváltásáért
mindenki személyesen köteles
megjelenni, a következő irato-
kat hozva magával:

1. Ingatlankönyvet, vagy a
2. számú fisát ebből a könyv-

ből.

2. Két féhéralapu, igazol-
ványformátumu fényképet.
3. Állampolgársági bizonyít-
ványt.
4. Születési bizonyítványt.
5. Házasságlevelet.

A jelentkezések időpontját a
rendőrség a következőkben ál-
lapította meg:

- A—B betűvel kezdődő ne-
vűek augusztus 28, 29 és 30-án.
C—D augusztus 31, szeptem-

titkár utaztak ki. A gyűlés ke-
retében dr. Soós István na-
gyobb beszédet mondott és is-
mertette a parlamenti magyar
csoport munkáját is.

Franciaországban korlátozták a repülőgéplorgalmat

(Páris.) A Havas jelenté: A
francia kormány rendeletére a
Calais—Lyon—Páris—Marseil-
les légi vonaltól keletre eső
területeken tilos a légi járat.

Indiában beszüntették a szabadságolásokat

(London.) Az indiai kormány
haditengerészeti és szárazföldi
haderőknél mindenfajta szabad-
ságolást beszüntetett.

Egyiptom is területiális hadsereget szervez

(London.) Az egyiptomi kor-
mány angol mintára terri-
torialis hadsereget létesít.

A Moszkvából visszatérő katonai küldöttségek Helsinkiben

(Helsinki.) A Moszkvából
hazatérő angol és francia kato-
nai küldöttségek tagjai Hel-
sinkibe érkeztek. Az újságírók
előtt a tábornokok minden nyi-
latkozatot megtagadtak. Utju-
kat Svédországon át folytatják
haza.

Veszek ócska ólmo! Cim a kiadóban

Lapkihordót, lehetőleg gya-
korlottat bevezetett helyre az
esti órákra felveszünk fix-fize-
tessel és mellék jövedelemmel.
Jelentkezni a kiadóhivatalban

ber 1 és 2. E—F szeptember
4, 5 és 6. G—H szeptember 7,
8, 9. I—J—K szeptember 11,
12, 13. L—M szeptember 14,
15 és 16. N—O szeptember 18,
19 és 20. P—R szeptember 21,
22 és 23. S—Sz—T szeptem-
ber 25, 26 és 27. U—V—W—X
Y és Z szeptember 29 és 30.

Azok, akiknek feltétlenül
sürgős szükségük van igazol-
vánvra, nevüktől függetlenül,
bármely nap jelentkezhetnek.
Eugen Clonja, chestor.

Béketti László:

EZ PÁRIZS!

Amíg egy szekrény eljut odáig

Általában úgy jellemzi Páriszt a turista, aki itt megfordult, hogy „voltam Párisban, láttam az Eiffelt, megnéztem a Louvret” és így tovább. Pedig amennyire Párishoz tartozik a háromszáz méteres kolosszus és a Mona Lisa, épp annyira párisi specialitás a párisi utca hangja. Különös-képpen ez a két szó: Habit — chiffon.

Különös dallam ez. Aki mondja, üvölti, éneklő, vagy bőmböli, az lehet férfi, nő, gyerek egyaránt. Jár az utcán, hátán egy zsák vagy előtte két kerekű kiskocsi, láttam már lovaskocsin is ilyet, de annál gyakoribb az autós. És bőmböli hamisítatlan párisi dallammal a varázsszavakat: ábisifóó.

Mikor még reggelenként nem jártam az utcára és csak felhallatszott szobámba az „ábisifó”, akkor napokig törttem a fejem, hogy mit jelenthet ez. Mindenre gondoltam, azt hittem, hogy a fagyaltot becézik így, vagy a szemetes jelzi közeledését, bevallom, titkon arra is gondoltam, hogy a „drótfőt”. Párisban létezik. Aztán megtudtam, hogy a „Habit-chiffon” az ószeresek jelszava, emlék a multiból, semmi köze a mai, korszerű foglalkozáshoz, mert annyit jelent: ruha, vászon.

Mert ruha és vászon a legkevesebb, ami az itteni ószeres horgára akad. Ellenben láttam már kocsián empire íróasztalt (valódit), biciklit és ócska sörösuveget, perzsaszőnyeget és babakocsit.

De nem ez az érdekes. Az érdekes, az említésre méltó az, hogy milyen óriási munka huzódik meg az egyszerű ószeres mögött, milyen hatalmas, kiépített szervezet szolgáltatásban áll. Mintha egy láthatatlan főnök hadvezéri zsenialitása mozgatná őket. Pedig nincs mögöttük más, mint az ötmillió város úivesztője, a lelkesedés páratlan harca a kenyérért. Távol áll tőlem, hogy ezt a foglalkozást felcicsógtassam, vagy középeurópai szemmel nézve, a nyomor vámszedőinek bélyegezhetssem a párisi ószeresmafiát. Nyitott szemmel azonban más a helyzet. Mögöttük egy igen kitűnően megalapozott üzleti ág rejtőzik. Nem készen eladni, nem készen venni, ők a „közben-ső-kéz”. Mert mi a helyzet? Az ószeres megy az utcán és az „ábisifóó”-t üvölti. Nyílik az ablak, egy párisi polgár fűtötyent, vagy int. Az ószeres felmegy, „mi van eladó?” Mondjuk egy

ócska szekrény. Szakértő szemmel nézi az ószeres.

— Mit kér érte?

— Mit ad érte?

— 50 frank.

— Megbolondult? Hiszen ez valódi directoire.

— Csak volt — mondja az ószeres.

Alkuszna, megegyeznek 75 frankban és igazat mondott az ószeres, amikor azt mondta, hogy a szekrény csak „volt” directoire. Most egy vacak. Hulladék. De ismét directoire lesz.

Hogyan?

A szekrény rákerül a kocsira. Az ószeres kikocsikázik vele a „központba”, a város felső végén levő „Porte Clignancourt”-i, ugynevezett bolhapiacra, ahol ócska butorok ezrei bérelnék egymás mellett ócska fülkéket. Az ószeres nem teketóriázik, kínálja a szekrényt 150 frankért. Alku, százért odaadja, keresett 25 frankot, ez elegendő egy félórás munkáért. Már rohan kis kocsiával vissza a városba és a régi, törött, piszkos szekrény elkezd karrierjét.

A bolhapiacon nézegeti a szekrényt a konkurencia. Hát hogy ő megvenné, mert eszé-

be jut, hogy neki valahol, a raktár sarkában van egy ócska rézverete, ami a szekrényre illene. Megveszi a szekrényt 150 frankért. Tisztogatja, rá szereli a valódi veret. Kijön pénteken, szombaton, vasárnap (csak akkor van üzemen a bolhapiac) a belvárosi kereskedő és megtetszik neki a szekrény.

— Hogy adja?

— 500 frank.

— Negyszázért a magáé.

Elviszik a szekrényt, amely még mindig piszkos, ócska holmi. „Pofát” majd most kap. A műkereskedőnek van ott hon egy márványlapja, amely pontosan illik a szekrényre. Zseniális butorrestaurátorok dolgoznak rajta. Aztán készen van a gyönyörű, hibátlan szekrény és kikerül a Rue du Faubourg St. Honoré elegáns üzleteinek valamelyik kirakatába. Ára?

Ára 3000 frank.

És megveszik. Boldogan.

Van itt egy gyűjtő barátom. Az mesélte el az alábbi esetet. Volt egy ugynevezett „Napoleon-ágya”. Tudja Isten, hol vette már pár frankért. Az ágy hibás volt, hiába kutatta fel egész Páriszt, a hiányzó

darabot nem tudta megtalálni. Már bosszantotta a dolog, elment a kedve az egésztől. Az ágyat eladta egy ószeresnek. Elég jól. Keresett is rajta néhány frankot. Egyszer, talán három hónap múlva, sétál az antikvárium híres uccájában, a Rue des St. Péres-en. Egy kirakatban lát egy gyönyörű ágyat. Bemegy az üzletbe, alkuszna, 1500 frankért megveszi azt az ágyat, amit ő néhány hónappal ezelőtt pár frankért eladott. Gyönyörűen megcsinálták.

És a barátom magyarázza. Erre a restaurációra a „privát” képtelen. Hiába van neki megbízható restaurátora, az nem ér semmit. — A „folyamat” hiányzik. Ahogyan a tárgy házról-házra megy és mind-egyik igazít rajta valamit.

Páris ötmillió lakosából egymillió gyűjt. Értékeli a régi holmit. Láttam (nem is egy) az utcára nyíló concierge bazároknak is olyan holmit, amit muzeumba kellene tenni. Találomra bementem egy ilyen házmasterhez. Megkérdeztem, hogy nem adná-e el az egyik tárgyat.

Sértődöttlen felelt:

— Hová gondol, uram? Ez empire. Valódi tőzaranyozás. A mult héten vettem.

— Hol? — kérdeztem félénken.

— A porte chignancourti bolhapiacon. A párját megnevezheti. Ki van állítva a Maison muzeumban.

Igy a concierge.

Nem az Eiffel és nem a Champs Elysées. Ez Páris.

Oxford harca a modern találmányok ellen

(London.) Newyorkból érkezett hír szerint John D. Rockefeller, a Rockefeller ház jeje most adta át rendeltetésének azt az egyetemi várost, a melyet különleges tervei szerint tizenhárom év óta építenek.

Az amerikai multimilliomos a falu felavatásán érdekes beszédet mondott:

— A szórakozás és a technika diadalmas harcot folytatnak a szellem ellen és úgy érzem, hogy legujabb adakozásommal az emberi kultúra ügyét kell szolgálnom. Nagyon sokat töprengtem azon, milyen módon juttassam kifejezésre azt a tervet, hogy a mult szellemi életét visszavarázsoljam a civilizált világ társadalmába. Vállaltam azt a kockázatot, hogy milliomos külcének neveznek, hogy az újságok kifigurázzák elképzeléseimet és azt fogják írni rólam, hogy kórház helyett hasznavehetetlen falvakat építetek.

— Vállaltam ezt a kockázatot, mert tudtam, hogy előbb-

utóbb az emberek rájönnek, hogy igazam van és hálásak lesznek, amiért felhívtam figyelmüket a mult tiszteletére. Williamsburg egyetemi faluban fiatal tudósok ismerik meg a klasszikus, humanista műveltség eszméit, irodalmát, és filozófiáját és megtanulják, hogy változó formák nem temethetik el az örök lényegét: a szellemet.

Rockefeller érdekes egyetemi városának megnyitásával egyidőben hasonló mozgalom indult el Angliában is. Mint arról a Paris Soir beszámol, az oxfordi diákok közül tizenegyen elhatározták, hogy zarándokutra indulnak a régi kultúra propagálása érdekében. Az angol diákok tizen-5-ik századbeli ruhákat készíttettek és ezekbe öltözve indulnak propaganda körutjukra. A városokban és falvakban előadásokat tartanak, a melyekben heves támadást indítanak a civilizáció ellen.

Beszédekben rámutatnak arra, hogy a civilizáció megöli az emberben a humanista kul-

turát, a magasabbrendű érzéseket és gépesíti a gondolkodást. Az oxfordi diákok harcot hirdetnek a modern találmányok ellen és a legnagyobb veszedelemnek a mozit tartják. — Azt hangoztatják, hogy a modern kor zaklatott életébe vissza kell hozni az elmúlt korokat jellemző költészet és a társadalmat lelki életre kell nevelni.

Az oxfordi diákok országos propaganda-körutjuk során hárfakiséret mellett régi dalokat adnak elő és a klasszikus angol irodalom olvasására buzdítják a közönséget.

A diákok mozgalma nagy érdeklődést keltett.

A volt városi szállótelep mellett (Str. Stroiescu), a nagyállomástól alig 5 percre, több ház építésére is kiválóan alkalmas földterület eladó. Ertekezni a tulajdonosnál d. e. 8-10-ig Str. Franceza 12

„A BENZIN ELEFÁNTJAI”

Hogyan harcol a negyedik kínai hadsereg a japánok ellen?

Az európai harcmódorhoz szokott embernek alig van fogalma a japán—kínai háboru igazi arcáról. A fehér ember hadviselésének formái, a lövészárokharc, roham, állóharc Kínában ismeretlen fogalmak. Tulajdonképpen döntő csatát még nem is vívtak. — Csang Kai Sek óvatosan kerüli a nyílt összecsapást. Egész harcmódorát arra állította be, hogy az óriási területeket birtokukba tartó japánokat hol itt, hol ott nyugtalanítsa. Megjelenik egy kis kínai csapat a japánoktól elfoglalt tartomány szívében s megtámadt egy gyanútlanul előrehaladó japán csapatot. Ez naponta százszor megismétlődik. Érthető, hogy a japán hódítók soha egyetlen pillanatra sem érezhetik magukat teljes biztonságban. Az elfoglalt terület aránylagos biztonságának fönntartása rengeteg energiát és embert emészt föl, úgyhogy eddig Csang Kai Sek harcmódja határozottan hatásosnak mondható.

A negyedik kínai hadsereg

Nemrégiben egy francia újságíró látogatást tett a negyedik kínai hadsereg főhadiszállásán. Ez a negyedik hadsereg teljesen a guerilla harcmódra rendezkedett be. A többi, úgynevezett „baráti” hadsereg eddig még keveset harcoltak. A súlypont mindig a guerilla-hadseregen volt, amelynek törzsét a régi nyolcadik hadtest, az egykori kínai vörös hadsereg alkotja. Ez a kommunistákból nemzetivé vedlett hadsereg ma Kína büszkesége.

— A hatalmas teherautó, amelyen utazunk, — írja a francia újságíró — tele van vidáman éneklő diákokkal. Valamennyien a főhadiszállásra tartanak. A negyedik hadsereg önkéntesei, akik most készülnek harcászallani a japán hódítók ellen. Érdekes, hogy a kínai nép, amely évezredek óta békés természetűnek mutatkozott, most egyszerre kitűnő katonának bizonyult.

A kínai paraszt öntözte rizz földjeit s imádkozott cifra, magastetejű templomaiban sokkaru isteneihez. Ha jött a hódító s Kínát minden pár száz évben újabb és újabb hódító foglalta el, a csöndes, békétűrő kínai paraszt halgatott és dolgozott. A hódítók utódait néhány évtized, vagy évszázad alatt magába nyelte a végeláthatatlan kínai néptenger s a vérengzőmondol és hódító mandzsu urak utódai hosszukörmű kínai mandarinna finomodtak.

Ez a csöndes, nagy és bölcs Kína ma gyökeresen felfor-

dult. Jámbor parasztok húzzák magukra az egyenruhát s mennek harcolni a hódítók el-

Fegyverszerzés — kínai módra

A guerilla-hadsereg katonái épp olyan egyenruhát viselnek, mint a regulális hadsereg katonái. Sapkájukon a Kuomin-tang jele: fehér nap kék alapon. A legkülönbözőbb fegyverekkel harcolnak. A kézigrántótól a legmodernebb gyorstűzelőig, ócska mordálytól lángszóróig, a lehető legváltozatosabb a felszerelésük. Érdekes, hogy a hadsereg felszerelésének igen tekintélyes részét — a japánoktól szerzi be. Nem kell bonyolult és csalafinta keleti-izű üzletekre gondolnunk. A megoldás kézfelfoghatóan egyszerű. Az éjsötétjében megjelenik a kínai porlyázó-osztág, megtámad egy hevenyészett japán fegyverraktárt s mindenestől magával viszi. Mire a japán erősítések megérkeznek, az éjsza-

len. Védik földjüket, az egyetlen megérthetőt és felfogható a kínai paraszt számára.

kai támadók már régen próbálgatják az ujonnan „beszerzett” fegyvereket.

„A benzin elefántok”

A kínai guerilla-csapatok félelmetesen gyors mozgása teszi támadásaikat szinte kivédhetetlenné. A kínaiak gyorsaságukat a „benzin-elefántok”-nak köszönhetik. Ezek hatalmas teherautók, amelyeket a külföldön élő kínaiak adományoztak Csang Kai Sek hadseregének. Ezek a hatalmas méretű teherautók egyenesen csapatszállítási célokra készültek különböző amerikai gyárakban. Egy-egy ilyen benzin-elefánt egész századot tud szállítani. Széles keréktávolsága, hatalmas gumiabroncsai, valamint a kocsiközepe táján félmagasságban elhelyezett

„kisegítő kerek” lehetővé teszi, hogy a kocsi a legmohibb közlekedési viszonyok között is nagy gyorsasággal haladjon előre. A kocsi ilyen nagy teljesítőképességére szükség is van, mert az utak nagyon rossz állapotban vannak. Az eső és a gondozatlanság soha sem tett valami különösen jót az országutaknak, de itt még a kínaiak is segítettek.

Ugyanis a veszélyes pontokon egyszerűen felrobbantották az utakat, hogy megakadályozzák a japánok előhaladását. Különböző a japánok gyakran akadnak, az általuk megszállott vidék közepe is, felrobbantott hidakra és utakra. A hid környékén néhány japán katona holtteste hever. Így dolgozik a negyedik hadsereg. A japánok különben teljes mértékben tisztában vannak a guerilla-hadsereg harcmódjának veszélyével. Az itt-ott felbukkanó, váratlanul támadó csapatok örök nyugtalanságban tartják a különben pompásan harcoló japánokat. Éppen ezért az elfogott guerilla-harcos számára nincsen kegyelem. Igaz, hogy alkalomadtán ő sem szokott kegyelmet adni.

Mennyibe kerül az idegháború?

A Financial News angol közgazdasági lap az idegháborúval kapcsolatban írja a következőket:

„1938-ban az egész világ fegyverkezésre 17—18 milliárd dollárt költött. Ebben az esztendőben a háborús, illetve fegyverkezési kiadások még inkább növekedő tendenciát mutatnak se még nagyobb összeget érnek el, mint az elmúlt esztendőben. Hogy ezek a mammoth számok valójukban mit jelentenek, azt akkor értjük meg, ha az elmúlt évtizedek fegyverkezési költségeit szembe állítjuk az egyes államok bevételeivel.

A világháború előtti békekorszakban így például 1900-ban az európai nagyhatalmak fegyverkezésre az államkiadások 25—35 százalékát fordították. Ez nem volt több, mint az állami bevételek 3—4 százaléka. 1908. évtől 1938-ig mely évek alatt megindult a fegyverkezési verseny, az európai nagyhatalmak 50 százalékra emelték a fegyverkezési kiadásokat. Németországban e kiadások elérték az 55 százalékot.

A német propaganda szívesen megfélemedezik arról, hogy a világháborút követő első évtizedben a fegyverkezési kiadások terén jelentős csökkenés mutatkozott. A békeszerződés után a győztes demokráciák államok redukálták a kiadásokat. 1928-ban Németország az állami kiadások 9.1 százalékát fordította fegyverkezésre. Ez-

zel szemben Franciaország 25, míg Anglia 14 százalékát fordította fegyverkezésre. Sajnálatos módon a fasiszta Olaszország volt az, amely a háború után emelte a fegyverkezési kiadásokat az összkiadások 28 százalékára. Nyilvánvaló, hogy a fasiszta és a fegyverkezések emelkedése között összefüggés van s a szélsőjobboldali eszmeáramlat valamint a háborús előkészületek emelkedése közötti szoros kapcsolatot még inkább a Harmadik Birodalomban, a nemzeti szocialista rezsim alatt vált beszédkövé. A német fegyverkezés nyomása s a német expansionista politika kényszerítő körülménye arra bírta a többi hatalmakat, hogy rátérjenek a fegyverkezési verseny útjára. Louis Marlio az egyik francia vegyipari tröszt alelnöke a kereskedelmi kamarák nemzetközi kongresszusán közölte, hogy Anglia 1939—40. évre állami összkiadásának 47 százalékát irányozta elő fegyverkezésre, ugyanakkor Franciaország az állami összkiadások 50 százalékát fordítja hadi célokra. A fegyverkezési verseny azonban a tengelyáll-

mokban Japánban még nagyobb méreteket öltött. Olaszország 1932-ben 16 milliárd lírát, 1939—40-ben 44 milliárd lírára emelkedett. Sokkal kedvezőtlenebb a béke szempontjából Japán magatartása, amely nyíltan Japán az állami kiadások 72.5 százalékát juttatta el a fegyvergyárak kaszájába. — Állagban a nagyhatalmak 1939 évben állami kiadásuk felét voltak kénytelenek a hadiipar oltárán feláldozni. Ha most a fenti összegekhez hozzávesszük még ama tételeket, amelyek a háborús adósságok és a hadrokkantak illetményei rovatában szerepelnek, egy háborús kiadások összege 15—18 százalékkal, még inkább emelkedik. Hogy mit jelentenek a fenti indexszámok, azt csak akkor értjük meg, ha elgondoljuk, hogy a sok-sok milliárdot a produktív építkezés elől vonták el.

Ez az idegháború egyenlege, amelynek végső tétele megdőbentő. Idéig jutottunk el a világháború pusztításai után. — Mindez azt jelenti, hogy nem sok reménnyel nézhetünk a holnap elébe.

Papir és írószerek

nagy választékban

Pásztor Ede papirkereskedésben

Piața Mihai Viteazul 4. szám.

Oszli idényre

szövet maradékok

egész öltöny, kabát és kosztüm méretben is, valamint vászon-
nemű abrosz, törülköző, da-
maszt maradékok nagyon olcsó
árban érkeztek

Steiner maradékoshoz

Calea Victoriei 3, udvarban balra

Fizetik a nyugdíjakat
Nagyváradon

(Nagyvárad.) A nagyvárad-i pénzügyigazgatóságra hétfőn megérkezett a nyugdíjak kiutalása és a nyugdíjfizetést megkezdtek tekintet nélkül a betűrendes, vagy számbeli sorrendre.

Kerenszkij

megnősült

(Newyork.) Alexander Kerensky 58 éves korában (Martini Creekben (Pensylvánia)) megnősült, egy ausztráliai nőt vett feleségül. Kerensky tudva levőleg 1917-ben a februári forradalom utáni ideiglenes kormány feje volt. Kormányára 9 hónapig volt uralkodó, azután Lenin, Trotzky és Stalin következett.

A volt diktátornak sikerült elmenekülnie, tengerésznek öltözve egy angol hajó fedélzetén. Párisban két orosz lapot adott ki a „Le Jour”-t és a „Russie Oprimée”-t.

Mostani felesége egy ausztráliai milliommós 38 éves leánya. Tíz évvel ezelőtt egy Nayadin nevű oroszhoz ment feleségül, akitől 1936-ban vált el.

Kerensky első felesége, akitől már régebben elvált, 1920 óta Londonban lakik Baranovszky asszony név alatt. Az első házasságból két fiú született, mindketten mérnökök és Angliában élnek.

DIANA

hátfájásnál kiváló.

Magyarországról elutaz-
nak az amerikaiak

(Budapest.) A Havas francia távirati iroda jelentése szerint az Egyesült Államok budapesti követe felszólította Magyarországon tartózkodó amerikai állampolgárokat, hogy azonnal utazzanak haza, meri később az elutazás esetleg nehézségekbe fog ütközni.

Háborús kormány alakul
Angliában

(London.) A Press Association jelentése szerint az angol kormányt háború esetén kibővítik. Több új minisztériumot kreálnak és megalakítják az úgynevezett belső háborús kabinetet. A kormányban helyet kapnak az ellenzék vezérei is.

Vakmerő rablótámadás Nagyváradon

Leütötték és 23 ezer lejt raboltak egy munkavezetőtől

(Nagyvárad.) Vakmerő rablótámadás áldozata lett vasárnap hajnalban Gaspar Stefan nagyvárad-i munkavezető. Gaspar a Budisteanu utcában haza-

felé tartott, amikor hat férfi megtámadta, nekiestek, véresre verték és 23 ezer lejt tartalmazó pénztárcáját elrabolták.

Gaspar támadói közül négyet felismert és megnevezett a rendőrség. A rendőrség a gyanúsítottakat még tegnap előállította. A nyomozás folyik.

Vorosilov nyilatkozata az angol-francia-szovjet tárgyalások félbeszakadásáról az „Izvesztijá”-nak

Lengyelország nem akarta átengedni a szovjet csapatokat

A Reuter távirati iroda je-
lenti:

Vorosilov marsall tegnap este nyilatkozatot adott az „Izvesztijának”, amelyben kijelentette, hogy az angol és francia katonai delegációkkal folytatott tárgyalások azért szakadtak félbe, mert komoly nézetellentétek merültek fel a megbeszélések során.

— A szovjet álláspontjának nyilvánvaló helyessége ellenére — mondta Vorosilov — az angol és francia delegációk nem vették azt figyelembe, a lengyel kormány pedig kijelentette, hogy nincs szüksége és nem is fogad el orosz katonai segítséget. Ez a tény lehetetlenné

tette a szovjetek katonai együttműködését ezekkel az országokkal és azokra az ellentétekre vezetett, amelyek következtében a tárgyalások megszakítása bekövetkezett.

Arra a kérdésre, hogy Lengyelországnak nyersanyaggal és hadianyagszállítással való megsegítése szöbakerült-e, a marsall nemmel felelt. Hozzátette, hogy az ilyen szállítások kereskedelmi jellegűek és ebből a célból nem is volt szükség kölcsönös segélynyújtási egyezményre, vagy katonai szövetségre.

Az angol-francia és az orosz nézőpontok különbségéről Vo-

rosilov a következőket mondot-
ta:

— A szovjetdelegáció úgy vélte, hogy mivel a Szovjetunióknak nincs közös határa a támadóval, csak abban az esetben tud segítséget adni a francia és angol csapatoknak, ha megengedik neki, hogy áthaladjanak a lengyel területen, különben nem juthatnak érintkezésbe a támadó hadsereggel.

Vorosilov marsall végül kijelentette, hogy a tárgyalások nem a Németországgal megkötött megnevezett szerződés miatt szakadtak meg, hanem azért, mert a megbeszélések áthidalhatatlanul holtpontra érkeztek.

Meg akartak lincselni Liverpoolban egy bombamerénylő ir terroristát

(London.) Szombaton Liverpoolban egy ir terrorista bombát dobott a központi postára és

egy nagy áruház épületére. A felrobbant bomba megégette a merénylő ruháját, akit így si-

került elfogni. A tömeg meg akarta lincselni és a rendőrségnek sikerült csak kimenteni.

Hogyan látja a francia és német sajtó a helyzetet?

(Berlín. — DNB.) A vasárnapi német lapok tovább folytatják a lengyelelleses kampányt. A „Völkischer Beobachter” azt írja, hogy a német türelemnek is van határa. — A „Deutsche Allgemeine Zeitung” Daladier rádiószózatával polemizál és azt írja, hogy amit a francia miniszterelnök Németország támadó szándékának állít be, tulajdonképpen Németország békére és nyugalomra irányuló akarata.

(Páris.) A Havas jelentése szerint a vasárnapi francia lapok közül a külügyminisztériumhoz közelálló „Petit Parisien” azt írja, hogy Franciaország békét akar, de csak őszinte és tartós békét, amelynek alapja csak a szabadság lehet. Nem lesz új München, írja a lap,

inkább a háborút. L'Ere Nouvelle megállapítja, hogy Moszkva lengyel köztársasági elnök igenlő válasza után a háború felelőssége kizárólag Hitler terhelé, aki a berchtesgadeni hegyek magányában számot vehet lelkiismeretével. A „Le Jour” szerint az a rövid szünet, ami most beállt, nem jelenti azt, hogy a békét sikerült

megmenteni, mert Danzig kérdésében csak olyan megállapodás jöhet létre, amely Hitler újabb kombinációjának egyszerűs mindenkori útját vágja. A „Populaire” Leon Blum leszögezi, hogy a döntés egyedül Lengyelországot illeti, Anglia és Franciaország már előre elfogadják ezt a döntést.

Hitler hosszabb beszédet mondott a Reichstag képviselői előtt

(Berlín.) A DNB. jelentése szerint Hitler a berlini birodalmi kancelláriátus épületében fogadta a nagykövetek fogadótermében a Reichstag képviselőit, akik előtt hosszabb beszédet mutatott rá a súlyos helyzet

által megkövetelt helyzetre. A DNB nem ismerteti a Hitler által elmondott beszéd szövegét, csak annyit tesz hozzá, hogy a beszéd végével a képviselők lelkes éljenzésben részesítették a Führert.

A TITOKZATOS HINDU

— Regény — 152

— Én is, — felelt Derrick — még pedig jobban mint maga.. Egyszer kíségettem őket; pácba kerültek s minden varázslatuk csődöt mondott. Azóta becsülnek.

A skót férfi bólintott.

— És érdemei elismeréséül a mellére tetoválták a rendjelet. Mrs. Morley alaposan megijedt. Amikor elmondta a dolgot, gonddal dolgozta estem... Különbösen volt kellemes, hogy folyton az utamba akadt. De most először nézhetem meg jobban...

Hirtelen félbeszakította a beszédet és nagy szemmel bámult Derrickre... Mintha egyszerre rájött volna valamire.

— Bocssáson meg, Mr. Morley... Most jut csak eszembe... Hiszen mi már találkoztunk... Igen, most biztosan tudom már a cukorszindikátus...

Annyira zavarba jött, hogy Derrick mosolyogni kezdett.

— Arra kérem — mondta —, hogy egy napig még ne árulja el Morley Drift lakóinak, amit sejt... Valakinek nagy meglepetést szánok...

Macgregor bólintott.

— Értem — szölt. — Egyébként nem kell. Giddens személyesen szállítom kórházba. A hindu gazfickó miatt is intézkednem kell.

Derrick tagadóan intett.

— Már késő.

— Miért?... Csak nem gondolja...

— Éppolyan gyorsan eltűnt, mintahogy jött. Főadatát elvégezte... Most már senki és semmi nem tudja megakadályozni, hogy visszatérjen hazájába. A zöld kígyó testvérei ne okozzanak több gondot magának...

Macgregor fölemelte bal kezét, amelyről hiányzott a gyűrűsujj.

— Ezt az emléket tőlük kaptam — mondta sóhajtván. — Tizenhármát tettem ártalmatlanná...

Kalapja után nyúlt, de Derrick megegyezően föltartóztatta.

— Szeretném, ha magához venné Giddens pénzét. Minden esetre biztonságba helyeztem...

Vastag bankó-köteget helyezett az asztalra és a skót gyorsan megszámlolta.

— Negyvenötezer font — mondta, amikor befejezte. — Mindjárt nyugtát adok... Még valamit kérek öntől Mr. Morley... Azt hiszem, ma egy kicsit kirugtam a hámból — Macgregor a whiskys poharakra mutatott —, de tulajdonképpen ritkán fordul elő és nagyon kinos lenne, ha...

— ...Mrs. Morley megtudná — fejezte be Derrick. — Tudom. De legyen egészen nyugodt...

(Folyt. köv.)

SPORT

Országos rekordot javított Predeálon Kiss, az Esta Sun atlétája

Az Esta Sun a predeali országos versenyek során Kiss a 400 méteres gátfutásban 58.3 mp.-el első lett és országos rekordot javított. Második Krupka (Esta Sun) 59.1 mp.-el.

Egy lei erkölcsi kártérítés a harisnyában talált 1000 pengőért és 5000 lejért

(Nagyvárad.) Még a hajdani ugynevezett „filléres” vonatok idején történt, hogy a vámvisz gálat különös meglepetéssel szolgált. Az egyik kolozsvári utas — Ribner Hugóné harisnyájában 100 pengőt és 5000 lei készpénzt találtak a vámoló közegek. A kolozsvári uriaszszony ellen jegyzőkönyvet vettek fel és megindították ellene a bünygyi eljárást. A törvényszék — távollétében — egy hónapi fogházra és 3000 lei pénzbírságra ítélte. Ribnerné igazolási kérelmet adott be és igazolta, hogy akadályozva volt a megjelenésében. A törvényszék helyt adott a kérelemnek s újra tárgyalta az ügyet. A másod-

dik tárgyaláson egy hónapi fogházra és 5000 lei pénzbírságra ítélte Ribnerné. Az ítélet végrehajtását azonban — felfüggesztették. Ez ellen az ítélet ellen Ribnerné felebbezést jelentett be, de felebbezett a Banca Națională is, mert a törvényszék nem állapította meg a Banca Națională által kért egy leies kártérítést.

A tábla előtt Ribnerné ügyvédje visszavonta a felebbezést, a Banca Națională azonban fenntartotta felebbezését. A tábla helyt adott a Banca Națională felebbezésének és megállapította a Banca Națională-nak az egy leies kártérítést.

Elkészült a vádirat Ilie Calciu volt munkakamarai elnök ellen

(București.) A fővárosi lapok jelentése szerint az ilfovi ügyészség vádindítványt adott ki Ilie Calciu, a Munkakamara volt elnöke ellen. Calciu ellen az a vád, hogy felvett 230 leit a Munkakamara pénztárából nemlétező személyekre szóló

nyugták ellenében, akik állítólag szolgálatokat tettek az intézménynek, elsikkasztott 160 ezer leit minden igazolás nélkül, végül 900 ezer leit vett fel párisi kiszállása céljaira. A vizsgálóbíró a napokban adja ki a végleges indítványt.

Rádió műsor

KEDD

BUCUREȘTI. 7.30 Ritmikus torna, hirodó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállás jelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19.17 Gramofonlemez. 19.55 Felolvasás. 20.10 Szarvas hegedűművész hangversenye. 21.40 Német dalok. 22 Hírek. 22.15 Táncclemez. 23 Hírek. 23.15 Vendégloői zene. Majd hírek külföldre idegen nyelveken. — Utána közlemények.

BUDAPEST I. 7.45 Torna, hírek és gramofon 8.20 Ért. rend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45

Felolvasás. 12.10 Vizjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.10 Énekszámok. 13.40 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Bendőzenekar. 15.30 Hírek. 17.15 Mes. 17.45 Pontos időjelzés. 18.10 Cigányzene. 19 Előadás. 19.30 A rádió szalonzenekara. 20.15 Hírek. 20.25 Humoreszk. 20.45 Tosca. Dalmü. 22.40 Hírek. 23 Jazz. 23.40 Hírek idegen nyelveken. 24 Cigányzene. 1.05 Hírek.

24 óra alatt

KÖTÜNK
KÖNYVEI

Pásztor Ede cég
könyvkötészetében

Piaci árak Nagyváradon

A hétfői hetipiacon az elmúlt héten elkezdődött olcsóbbodás tovább folytatódott és egyre érezhetőbbé vált, különösen a gyümölcspiacon. Megjelent az ujdíó is, amelyet 22 leies áron adnak egyelőre. A zöldbab kilója 8, a paradicsomé 3—4 lei, káposztafejet 1 leiert adták darabját. A legszebb francia-barackért sem kértek 10 leinél többet, de 8 leiert odaadták, a silányabb minőségű körték 4—6 leiert cseréltek gazdát, a jóminőségű kálmánkörte 8, a szőlő átlagára 6, a szilvái 2, a ringlóé pedig 4 lei volt.

Apróhirdetések ALLÁS

Betoncsőverőt állandó munkára azonnalra felvesz Géczi cementcső telep Minelior 68. 3766

Házmeesterpárt felveszek. Jelentkezni Samuel Măcu u. 8. délután. 3765

Ragasztóleány perfekt azonnalra állást keres. Str. Minelior 15. Schwartz. 3763

Kihozni háztól mosást vállalkoz. Ugyanott kovártályost felveszek. Szűcs, Str. Lungă 20. 3764

Nyomdai tanulóleányt felveszen Pásztor nyomda, Piața Mihai Viteazul 4. 3735

Bihar és Hegyközkovácsi, továbbá Fugyivásárhely és Fugyi községek részére megbízható lapárust jó keresettel felveszünk. Jelentkezni a kiadóban Piața Mihai Viteazul 4.

Lapárus gyakorlott, bevezetett kerületben jó jövedelemmel felvétetik. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Saját termésti

FAJBOROK

kisüsti pálinkák olcsó árban
1 liter jó asztali bor 10 Lei
3 „ vétélnél 9 Lei
Marghita Uradalom borderakata
Oradea, Piața Mihai Viteazul 1.
(Fűchsi palota)

KULONFELE

Nyolcadik liceumista, keresztény részére keresek lakást és teljes ellátást szeptember 15. kezdődőleg. Ajánlatok „Jól fizetek” jeligére a kiadóba kéretnek. 3769

Borotvák, ollók élesítését vállalom felelősséggel. Moțior 37. (Nilsz-telep) Halász. 3767.

Szerencsét jövőjét megmondam Lajtafalvyné, Str. Arhitecților 5. Püspöki uti villamos megállónál. 3768

NYOMATOFT PÁSZTOR EDE
CÉGNEI ORADEA.